MONIKA DĄBKOWSKA 29.04.2020

Gdy marzenia terapeuty się spełniają… Recenzja programu SPEKTRUM AUTYZMU PRO

„A gdyby tak ktoś stworzył specjalistyczny program do pracy z uczniami ze spektrum autyzmu…" – ta myśl wielokrotnie towarzyszyła mi w trakcie mojej już „pełnoletniej" pracy terapeutycznej.

Podczas wspierania edukacji i terapii moich autystycznych uczniów czy uczniów przejawiających trudności w nawiązywaniu i podtrzymywaniu prawidłowych relacji społecznych (z zespołem Aspergera, ADHD i innych osób z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym) oraz korzystania z multimedialnych programów edukacyjnych stale brakowało mi programu poświęconego tej wyjątkowej i wymagającej grupie odbiorców.

I oto jest: program SPEKTRUM AUTYZMU PRO marki eduSensus (https://www.nowaera.pl/terapiairozwoj/spektrum-autyzmu-pro?utm_source=ne&utm_medium=referral&utm_campaign=content_page&utm_content=recenzja1). Szczerze zachwyca mnie jego zawartość: od układu treści podporządkowanego triadzie zaburzeń poprzez charakter ćwiczeń po wsparcie merytoryczne w postaci przewodnika metodycznego i scenariuszy zajęć.

Podstawą mojego podejścia do uczniów są KOMUNIKACJA i RELACJA. Bez mostu porozumienia między mną a uczniem, bez wzajemnego poznania się, zbudowania systemu komunikacji, bez uważności i otwarcia na potrzeby dziecka – nie wyobrażam sobie dalszej pracy edukacyjnej. Ten program idealnie wspiera ten etap terapii oraz dalszą pracę nad rozwojem emocjonalno-społecznym zarówno uczniów z autyzmem, jak i grupy odbiorców z, nazwijmy to, „nieuporządkowanymi relacjami z innymi".

Już na etapie wstępnej pracy ze SPEKTRUM AUTYZMU PRO zwracam uwagę na **układ ćwiczeń:** emocje, komunikacja, relacje społeczne – to główne filary terapii. Analiza spisu treści pozwala mi opracować jednostkę lekcyjną na podstawie poziomu możliwości i umiejętności ucznia. Znając go, wiem, czy rozpocząć pracę od podstawowych emocji, czy przejść od razu do bardziej złożonych, trudniejszych do wyrażenia; czy jestem na etapie identyfikowania, nazywania, różnicowania, wyrażania, czy też utrwalania materiału związanego z emocjami. Tu warto zwrócić uwagę na **historyjki mentalistyczne,** które rozwijają w uczniach umiejętność rozumienia intencji drugiej osoby.

Najbardziej wartościowe są według mnie **ćwiczenia z filmami animowanymi** do modelowania pożądanych zachowań, np. „umiejętności przegrywania", „reagowania na zaczepki" czy „czekania na swoją kolej". Składają się z trzech części: pierwsza to wprowadzenie w trudną sytuację, z którą na co dzień spotyka się dziecko; w drugiej są trzy zakończenia do wyboru; w trzeciej uczeń ogląda prawidłowe zachowanie w danej sytuacji od początku do końca. Te ćwiczenia dają mi wiele możliwości wykorzystania ich w pracy – mogę stworzyć lekcję na podstawie tylko pierwszej sceny z prośbą, by dziecko znalazło swoje, właściwe rozwiązanie, mogę kolejno omawiać poszczególne rozwiązania lub też wykorzystać tylko ostatni film do pracy nad kształtowaniem prawidłowych wzorców. Zamieszczone w programie filmy to nieoceniona pomoc dla każdego terapeuty – wybieram tu spośród wielu najczęściej spotykanych zachowań trudnych czy sytuacji, w których znajduje się dziecko z ASD, więc nie muszę samodzielnie nagrywać scenek ani aranżować sytuacji zadaniowych, tylko korzystam z zamieszczonej tu bogatej oferty tematycznej. Przedstawione w animowanych filmach scenki są pozbawione zbędnych, rozpraszających elementów tła. Językowo zostały opracowane w sposób jak najbardziej dosłowny, konkretny, co jest szczególnie ważne przy zrozumieniu przekazu przez ucznia z ASD.

Rozwinięciem zakresu tematycznego przedstawionych w programie scenek czy historyjek mentalistycznych jest **kreator komiksów**, który pozwala zarówno nauczycielowi, jak i uczniowi stworzyć odpowiadające aktualnym potrzebom sytuacje, omówić zaistniały problem w relacjach czy po prostu rozwinąć inwencję twórczą dziecka.

Atrakcyjna dla uczniów jest możliwość robienia i zapisywania zdjęć czy rejestru swojego głosu. Dla mnie jako terapeuty ma to o tyle duże znaczenie, że zdjęcia i nagrania są zapisywane w kartotece dziecka, więc mogę po dłuższym czasie wrócić do historii ćwiczenia i prześledzić postęp terapii w zakresie np. wyrażania emocji czy prozodii.

Idealnym rozwiązaniem technologicznym programu jest **zastosowanie WCAG**. Mam więc okazję dostosowania wyglądu i przebiegu ćwiczeń do potrzeb sensorycznych uczniów i zapisu preferencji dla każdego z użytkowników. Doceniam możliwość wyboru lektora polecenia: głos męski lub kobiecy (to ważne, by móc zaproponować dziecku głos, który będzie dla niego akceptowalny). Użyteczna jest także funkcja wyłączenia tekstu polecenia, który może ucznia rozpraszać lub być zbędny w przypadku uczniów niekorzystających ze słowa pisanego.

Zadbano tu także o dzieci z nadwrażliwością słuchową czy tendencją do fiksowania się na bodźcach dźwiękowych i wizualnych. Mogę w każdym momencie pracy z programem wyłączyć wszystkie dźwięki lub ponownie je aktywować, w zależności od aktualnych potrzeb dziecka. Steruję także opcją pojawiającej się nagrody po każdym ćwiczeniu lub na koniec pewnego cyklu.

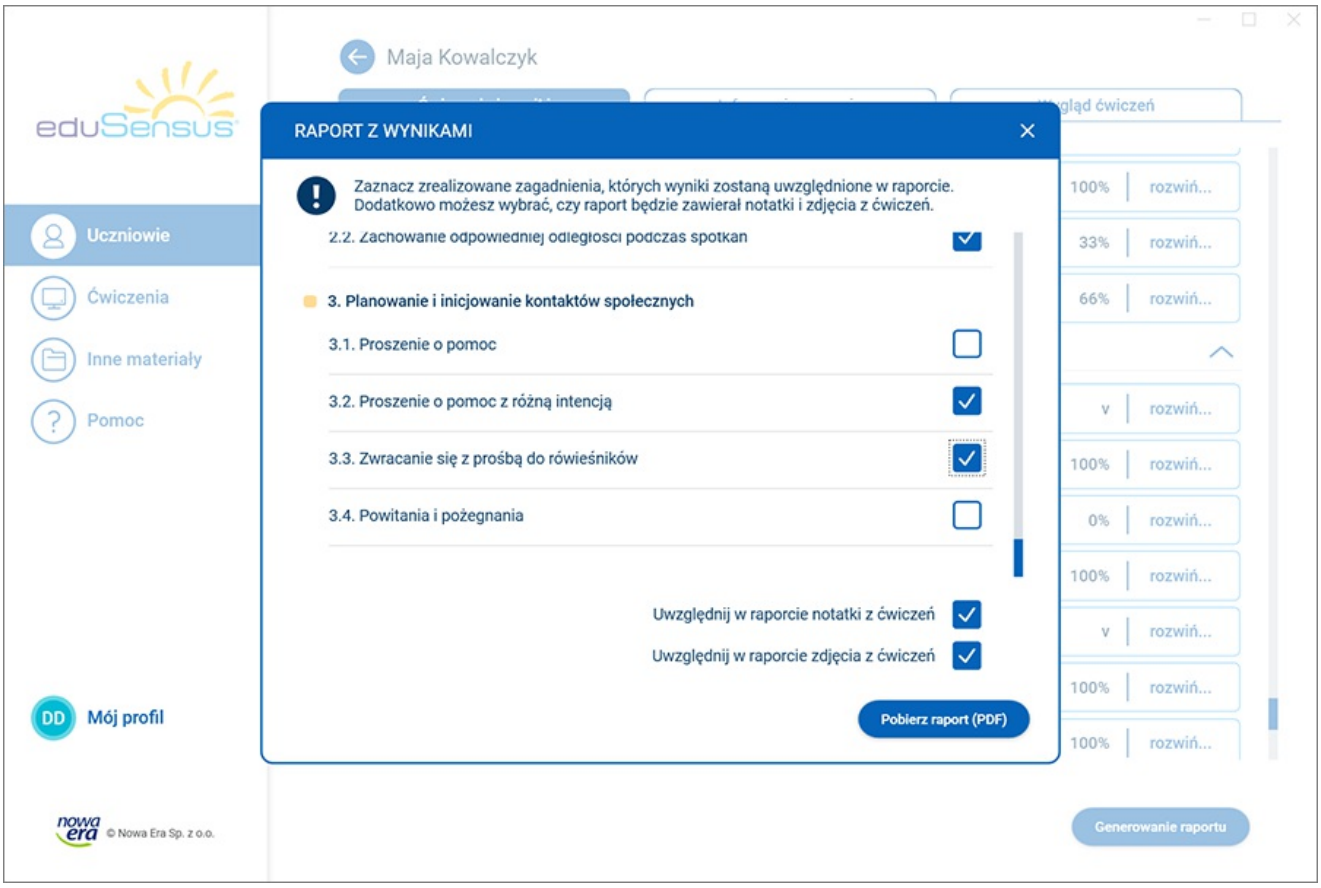
Bezpośredniej informacji zwrotnej udziela dziecku **postać przewodnia**. Każdy z towarzyszy ma inny temperament i wygląd. Sądzę więc, że każdy uczeń wybierze sobie towarzysza odpowiadającego jego preferencjom.

Cieszę się, że pracując w programie, mam możliwość decydowania przy **ćwiczeniach otwartych** o tym, czy dziecko wykonało zadanie poprawnie, czy nie. Znając potencjał dziecka, jego poziom funkcjonowania czy po prostu zauważając jego gorszy dzień, mogę na bieżąco reagować na podejmowane próby, jakość wykonania przez nie zadania – i wykonać stosowną adnotację w zakładce „Ćwiczenia i wyniki".

Moją uwagę przykuł fakt, że po ponownym uruchomieniu **ćwiczenia zamkniętego** odpowiedzi są inaczej rozmieszczone, pojawiają się losowo. Było to także duże zaskoczenie dla moich uczniów, przyzwyczajonych do schematu (tu polecam „wykreślankę", „koło fortuny" lub „memory").

Dzięki automatycznemu zapisowi wykonania ćwiczeń, zliczaniu prób przy wykonaniu danego zadania nie muszę pamiętać o robieniu notatek na zajęciach. Program generuje **raport** – analizę postępów dziecka. Tu mogę zdecydować, czy zapisane zdjęcia lub bieżące notatki zostaną w nim ujęte. Zawartość merytoryczna raportu oraz jego szablon pozwalają mi po wydrukowaniu i podpisaniu traktować go jako pełnowartościowy dokument rozliczający pracę terapeuty. Dla kogoś, kto przedkłada pracę z dzieckiem nad tworzenie „papierologii", to strzał w dziesiątkę.

Czytelna szata graficzna **Przewodnika metodycznego** przekierowuje mnie na ważne treści. Tu szczególnie zainteresował mnie rozdział o przygotowaniu ucznia do pracy grupowej wieloletnich praktyków: Agaty Burczyk i Agnieszki Mitoraj-Hebel. Mniej doświadczonym terapeutom polecam podrozdział o „Efektywnych strategiach uczenia się i motywowania" opracowany przez doświadczoną terapeutkę, Ewę Śniegowską.

Scenariusze zajęć są doskonałą propozycją do włączania naszego „wyizolowanego ucznia" w życie społeczne. Propozycje, ułożone stopniowo, hierarchicznie, zachęcają do nauki wyrażania emocji, nawiązywania prawidłowych relacji z innymi, budowania świadomości samego siebie i kształtowania wzorców zachowań w konkretnych sytuacjach społecznych. W połączeniu z ćwiczeniami multimedialnymi stanowią kompletną jednostkę lekcyjną. Zamieszczone tu **karty pracy** czy **karty emocji** z pewnością ułatwią wizualne przedstawienie tematu.

Myślę, że części użytkowników **możliwość korzystania z programu na tablecie** dołączonym do zestawu sprawi wiele radości i ułatwi pracę, a przede wszystkim zablokuje możliwość swobodnego poruszania się po programie przez cyfrowo zaawansowanych uczniów.

Analizując zawartość i przeznaczenie programu, dostrzegam, że jego koncepcja jest gruntownie przemyślana, z zachowaniem zasad postępowania terapeutycznego. Poza tym ma on szeroki wachlarz zastosowań – zarówno jeśli chodzi o rozwijanie kompetencji emocjonalno-społecznych, jak i wykorzystanie w terapii preferowanej przez specjalistę. Pozytywna ocena kliniczna i uzyskanie deklaracji zgodności wyrobu medycznego dają gwarancję bezpieczeństwa podczas pracy z uczniem.

Opracowała:

Monika Dąbkowska

nauczyciel terapeuta w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Kawalerów Maltańskich w Bartoszycach, doradca metodyczny kształcenia specjalnego w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Bartoszycach

P.S. Koniecznie zapoznajcie się z **Instrukcją użytkowania programu**, by nie ominęło Was wiele ciekawych, innowacyjnych rozwiązań i możliwości programu SPEKTRUM AUTYZMU PRO.
(https://www.nowaera.pl/terapiairozwoj/spektrum-autyzmu-pro?utm_source=ne&utm_medium=referral&utm_campaign=content_page&utm_content=recenzja1)